

Ministeri Li Anderssonin puhe 21.11.2021

Hyvät ystävät ja toverit,

Kuinka moni teistä huomasi tällä viikolla uutisen, jossa kerrottiin Elinkeinoelämän keskusliiton alaisuuteen perustetun Pro Markkinatalous ry:n suunnitelmista seuraavien eduskuntavaalien ja osittain myös sote-vaalien kampanjarahoituksen suhteen?

Uutinen oli, että EK tämän yhdistyksen kautta aikoo kanavoida ainakin puolitoista miljoonaa euroa tukeakseen ”uudistuvaa ja vastuullista markkinataloutta” ajavia ehdokkaita. Tavoitteena on seuraavaksi saada hallitus, joka ”ymmärtää markkinataloutta”.

Markkinataloudesta tässä ei tietenkään ole kyse, koska yksikään eduskuntapuolue ei vastusta markkinataloutta. Rohkenen epäillä, että kyse ei myöskään ole esimerkiksi luonnollisten monopolien yksityistämisen tai yritystukien vastustamisesta. Vaikuttamisessa on kyse Elinkeinoelämän keskusliiton ja muiden elinkeinoelämän vahvojen etujärjestöjen tavoitteesta saada nykyinen valta vaihdettua Suomessa ja porvarihallitus takaisin valtaan. Tällä hallituksella on selvästi vahvoja vastavoimia, jotka eivät halua nähdä jatkoa sille sosiaaliselle ja ekologiselle kestävyydelle, joka nyt on ohjannut päätöksentekoa.

Hyvät ystävät,

Jokainen meistä on joskus kampanjatyötä tehdessään saanut kuulla lauseen, ”teillä on hyviä arvoja ja ajatuksia, mutta eiväthän ne toimi käytännössä”.

Mutta me olemme juuri hallitusvastuussa osoittaneet mistä meidän politiikassa on kyse. Tasa-arvosta, vastuunkannosta ihmisistä ja ympäristöstä sekä oikeudenmukaisuudesta.

Vastuullisessa hallituspolitiikassa on kyse jokaisen lapsen oikeudesta saada varhaiskasvatusta, riippumatta siitä, ovatko vanhemmat työttöminä vai ei. Siinä on kyse isien mahdollisuuksista viettää aikaa lastensa kanssa heidän ollessaan pieniä. Siinä on kyse pitkäaikaistyöttömiä kurittaneen aktiivimallin kaatamisesta. Siinä on kyse oppivelvollisuuden laajentamisesta ja toisen asteen uudistamisesta maksuttomaksi, niin etteivät lukiokirjojen tai ammattiopintojen työvälaineiden korkeat hinnat estä yhdenkään nuoren opiskelumahdollisuuksia. Siinä on kyse ikäihmisten ympärivuorokautisen hoivan maksujen yhdenmukaistamisesta ja alentamisesta, ja lasten poliklinikakäyntien tekemisestä maksuttomiksi. Siinä on kyse eläkeläisten, lapsiperheiden ja työttömien etuuksien korottamisesta.

Tämä hallitus on monien vuosien vastuuttomien koulutus- ja kuntaleikkausten jälkeen kääntänyt Suomen suuntaa ja panostanut sosiaali- ja terveyspalveluiden vahvistamiseen sekä koulutuksen laajentamiseen. Vuosi toisensa jälkeen oikeisto on yrittänyt sanoa ihmisille, että on ”mahdotonta” ja ”vastuutonta” panostaa pienituloisten ihmisten hyvinvointiin sekä hyvinvointipalveluihin. Tämä hallitus on osoittanut kuinka tyhjää oikeiston puhe on ollut. Tämä hallitus on osoittanut, että myös muu politiikka kuin hyvätuloisten veroalennukset ja työntekijöiden sekä työttömien kurittaminen on täysin mahdollista. Siksi näillä vaikutusvaltaisilla tahoilla on nyt niin kiire päästä meistä eroon.

Sen lisäksi, että olemme saaneet vietyä eteenpäin hallitusohjelman isot panostukset tasa-arvoon, menee Suomen taloudessa pandemiasta huolimatta paremmin kuin pitkään aikaan.

Syyskuussa Helsingin Sanomat haastatteli tilastokeskuksen yliaktuaaria, joka avasi työvoimatutkimuksen mittaustavan muutosta. Tämä voi kuulostaa tekniseltä, mutta asia on tärkeä. Kun mittaustavan muutos huomioidaan on työllisyysaste korkeammalla kuin mitä se on ollut kertaakaan 80-90-luvun vaihteen jälkeen. Tavoitteemme on toki ovat vielä tätäkin korkeammalla.

Tämä hallitus on jo nyt tehnyt enemmän työllisyyspäätöksiä kuin edellinen oikeistohallitus koko kautensa aikana.

Suomi sai kuluneella viikolla kehuja myös Kansainväliseltä valuuttarahastolta hyvästä taloudenhoidosta pandemiassa. Suomen talouskasvun supistuminen oli Euroopan maiden pienimpiä ja hallituksen finanssipoliittiset toimet tarkoituksenmukaisia, todetaan Suomen pankin tiivistelmässä raportista.

Meidän reseptimme Suomen hyvinvoinnille on selvä. Osaava, terve ja tasa-arvoinen kansa on myös hyvinvoiva talouden vankin perusta.

Mutta hyvät ystävät,

Tämän viikonlopun aikana lähes kaikki hallituskumppanimme ovat pitäneet omia puoluevaltuuston kokouksia, joissa katseet on jo käännetty ensi kevään kehysriiheen ja hallituskauden loppuun. Kollegani Annika Saarikko totesi omassa puheessaan, että ”maatamme johtaa nyt sukupolvi, jonka aikuiselämän aikana raha on ollut halpaa alhaisen korkotason takia.”

Mutta tämä meidän sukupolvi on myös se, joka vietti oman lapsuutensa ja nuoruutensa keskellä 90-luvun lamaa.

Tämä on se sukupolvi, joka on nähnyt miten leikkauspäätökset vaikuttavat perheiden arkeen. Tämä sukupolvi tietää, miten kauaskantoisia vaikutuksia yhtäältä panostuksilla ja toisaalta leikkauksilla on ihmisten elämälle. Tämä sama sukupolvi on kasvanut aikuiseksi, siirtynyt työelämään ja opiskelemaan niinä aikoina, kun maailmaa on kohdannut maailmanlaajuinen finanssikriisi. Minä olin ensimmäistä kertaa ehdolla kuntavaaleissa vuonna 2008. Koko minun poliittisen aktiivisuuteni aikana, tässä maassa on nimenomaan leikattu ja säästetty, sopeutettu ja tasapainotettu. Joka vuosi on kerrottu miten ei ole varaa, miten on pakko leikata ja säästää, ei missään nimessä törsätty menemään ”halvalla rahalla”.

Erytisen menestyksekkääksi tätä oikeistohallitusten jatkuvaa sopeuttamista ei voi kuvailla, sillä edellinen kerta tässä maassa valtio on tehnyt ylijäämää juuri vuonna 2008. Säästöt ovat siis tukahduttaneet kasvua.

Joten kun me käännämme katseemme ensi kevättä kohti, minä haluan opetusministerinä ja hallitusviisikon jäsenenä hyvin painokkaasti todeta näin:

Olen huolissani.

Olen todella huolissani.

Koronan aiheuttama terveyskriisi ei ole vielä ohi. Joka kerta kun vierailen koulussa tai juttelen nuorisotyötä tekevien ammattilaisten kanssa, he toistavat samaa viestiä. Se on viesti huolesta. On paljon nuoria, jotka eivät ole löytäneet kunnolla tietään takaisin kouluun. On ykkös- ja kakkosluokkalaisia, joita koulussa kutsutaan koronalaisiksi, koska he missasivat oman esiopetusvuotensa lähes kokonaan. Se näkyy.

Tuore kouluterveyskysely kertoi puolestaan poikkeuksellisen suuresta kasvusta nuorten pahoinvoinnissa, erityisesti tyttöjen keskuudessa. Mielenveysongelmien kasvusta viestivät myös nuorisopsykiatriset osastot ja koulut.

Samaan aikaan varhaiskasvatuksen tilanne on jo kehittynyt niin vaikeaksi, että pääkaupunkiseudulla päiväkodeista soitetaan vanhemmille ja pyydetään heitä hakemaan lapsensa pois kesken päivää, koska henkilöstöä ei ole riittävästi. Pätevää henkilöstöä ei saada liian alhaisten palkkojen ja huonosti resurssoidun raskaan työn seurauksena.

Tämän hallituksen määräaikaiset panostukset koulutukseen päättyvät ensi vuoteen. Ensi vuoden kevääseen päättyy myös se määräaikainen rahoitus, joka päiväkodeille, kouluille, ammatillisille oppilaitoksille ja lukioille on annettu koronan synnyttämän oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaamiseksi. Puhutaan noin kolmesta sadasta miljoonasta, joilla on vahvistettu lasten ja nuorten hyvinvointia.

Vasemmistoliitto on tässä hallituksessa pitänyt johdonmukaisesti kiinni, mitä olemme sopineet. Meille on ollut kunnia-asia se, että meidän sanaan voi luottaa. Me emme neuvottele emmekä riitele julkisuudessa, vaan me keskitymme suomalaisten asioiden hoitamiseen ja tasa-arvon edistämiseen. Näin aiomme tehdä myös jatkossa.

Ne päätökset mitä tämä hallitus tekee ensi keväänä, määrittelevät sen, miltä tällä hetkellä lapsuuttaan ja nuoruuttaan viettävien elämä tulee näyttämään kymmenen, viidentoista ja kahdenkymmenen vuoden päästä.

Nyt ratkaistaan, hyväksymmekö me että Suomeen syntyy pysyvästi koronan syrjäyttämien lasten ja nuorten ikäluokka.

Meillä on äärimmäisen tärkeä vastuu vastata siihen lasten, nuorten ja heidän parissaan työskentelevien ammattilaisten hätään, jota Suomen varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa juuri nyt koetaan.

Se mitä hallitus on sopinut, on sovittu. Mutta voin jo nyt kertoa, että vasemmistoliitto tulee ensi keväänä normaalin neuvotteluprosessin puitteissa esittämään riittävää ja vastuullista rahoitusta lasten ja nuorten palveluihin.

Pidän täysin kriittisenä, että muissa hallituspuolueissa ymmärretään se tosiasia, että tämä kriisi ei lasten ja nuorten osalta ole ohi vielä. Että nyt tehtävillä päätöksillä on kauaskantoiset seuraukset. Että tehdyt määräaikaiset panostukset loppuvat ensi vuoteen.

Vastuu lastemme ja nuortemme tulevaisuudesta ei voi olla yksin vasemmistoliiton tai opetusministerin kannettavana.

Hallitus, joka on sitoutunut tekemään lapsimyönteistä politiikkaa, ei voi pettää lupauksensa tämän maan lapsille.

Hyvät ystävät,

Ensi keväänä hallitus on myös päättämässä työllisyystoimista, joilla parannetaan julkista taloutta 110 miljoonan euron edestä. Kaikki hallituspuolueet ovat sitoutuneet vahvistamaan työllisyyttä, ja tulemme tuomaan neuvotteluihin omia esityksiämme keinoista, joilla näihin tavoitteisiin päästään. Vastaavasti pidämme johdonmukaisesti kiinni omista kynnyskysymyksistämme eli siitä, että työttömyysturvasta ei leikata. Koko hallitus on hallitusohjelmassa sitoutunut tuloerojen kaventamiseen ja eriarvoisuuden vähentämiseen, ja nämä tavoitteet ohjaavat luonnollisesti myös työllisyyden parantamisen eteen tehtävää työtä.

Vasemmistoliitto tulee esimerkiksi ajamaan ulosoton suoja-osan nostoa. Se olisi hyvin konkreettinen keino parantaa satojen tuhansien suomalaisten työnteon kannustimia, ja samalla helpottaa ylivelkaantuneiden asemaa ja lisätä heidän hyvinvointiaan.

Työllisyystoimenpiteiden lisäksi tulemme esittämään luottamusmiehen aseman säätämisestä nykyistä vahvemmin laissa. Tämänhetkinen työmarkkinakierros ja erityisesti metsäteollisuuden tilanne, jossa UPM on ajanut paikallisen sopimisen viemistä yritystä pienempiin kokonaisuuksiin jopa yksilötasolle, osoittaa miten tärkeää on vahvistaa työelämän ja paikallisen sopimisen keskeisimpiä pelisääntöjä lain tasolla.

Hyvät ystävät ja toverit,

Kuntavaalien äänestysprosentti oli alhaisin sitten 50-luvun. Jälkeenpäin tehdyissä selvityksissä on todettu, että kotiin jäivät erityisesti pienituloiset ja matalasti koulutetut. Kun urnille menevät yhteiskunnan hyvinvoivat ja muut jäävät kotiin, heijastuu tämä tietenkin myös vaalitulokseen ja sen myötä tuleviin päätöksiin.

Meillä ei ole varaa siihen, että tämä toistuu tammikuun sote-vaaleissa.

Ja me tulemme myös pitämään huolen siitä, että näin ei käy.

Tulevissa sotevaaleissa päätetään, miten ja kenen ehdoilla hyvinvointipalveluita rakennetaan, ja minkälaisin ehdoin työtä tehdään. Me haluamme, että jokaisella on varaa olla terve ja voida hyvin, ja että jokaisella työntekijällä on hyvät ja reilut työolot ja että palkka riittää elämiseen.

Sote-vaalit ovat linjavaalit. Suomalaiset valitsevat silloin, jos lähipalvelut säilyvät, tai jos palveluiden keskittäminen jatkuu. Suomalaiset valitsevat sotebisneksen ja julkisten peruspalveluiden välillä.

Me haluamme, että emme enää koskaan joudu lukemaan uutisia vammaisten lasten lainvastaisista sitomisista tai vanhusten heitteillejätöstä. Me haluamme, että koko maassa voi luottaa pääsevänsä lääkärin vastaanotolle korkeintaan viikossa ja että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat tehdä työnsä omaa ammattietiikkansa kunnioittaen.

Sote-vaaleissa on sekä kyse meidän kaikkien tarvitsemista ja käyttämistä palveluista. Näiden palveluiden toimivuus on elämän ja kuoleman kysymys tämän yhteiskunnan kaikkein hauraimmassa asemassa - päihdepalveluita, lastensuojelua, asumisneuvonta ja mielenterveyspalveluita tarvitseville.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat Suomessa monin paikoin kriisiytymässä. Pelkkä puhe ei nyt riitä, vaan nyt on todellisten tasa-arvotekojen aika.

Väärät valinnat tulevat kalliiksi ihmisille ja yhteiskunnalle. Vasemmisto katsoo inhimillisen tarpeen, hoidon sekä kustannusten kokonaisuutta, ei vain kustannuksia. Siksi olemme uskottavin hyvinvointipuolue Suomessa.